

Res. **GRATIELA POPESCU** este membră a Uniunii Scriitorilor din România.

A fost premiată pentru debut (poezie) de Asociația Scriitorilor din București (2001).

Numeroase premii literare, între care: *Premiul „Cristian Popescu“* pentru volum de debut, acordat de Laurențiu Ulici la Festivalul Internațional de Poezie de la Sighetul Marmației, *Marele Premiu, Premiul revistei „Vatra“*, la Festivalul Internațional de Poezie „Lucian Blaga“, *Marele Premiu* la Festivalul Internațional de Poezie „Gheorghe Pituț“, *Premiul I, Premiul revistei „Lucașfărușul“*, Festivalul Național de Poezie „Sensul iubirii“, *Premiul I* pentru teatru, Concursul Național de Literatură „Cristian Popescu“, București.

A publicat teatru în colecția „Scriitorii Orașului București“.

Este autor de scenarii dramatice (teatru experimental, teatru-poem) și de documentar (text și scenariu) pentru Televiziunea Română. Spectacolul „După-amiază cu un înger“, dramatizare după versuri de Nichita Stănescu, în colaborare cu Teatrul „Andrei Mureșanu“ din Sfântu Gheorghe, a avut reprezentații, în română și italiană, la Accademia di Romania din Roma, Institutul Cultural Român din Veneția, în Budapesta, București, Sfântu Gheorghe...

A colaborat la realizarea emisiunii „Cartea cea de toate zilele“ pentru TV Cultural (cronică literară).

A publicat eseuri, cronici literare, recenzii, versuri, teatru în: „Ziarul de duminică“, „Paradigma“, „Lucașfărușul“, „Caiete critice“, „Convorbiri literare“, „Contemporanul“, „Vatra“, „Adevărul literar și artistic“, „Ramuri“, „Calende“, „Les Amis de Panait Istrati“, „Art-Panorama“, „Formula AS“, ș.a. Două cărți de poezie, una de teatru (volum colectiv), o carte de deontologie jurnalistică.

Doctorat în antropologie culturală, cu o disertație despre structuri arhetipale. Studii postdoctorale de limbă, literatură și civilizație greacă, la *Aristotelian University of Thessaloniki*.

Gratiela Popescu

Utopia ca realitate, utopia ca actualitate

(escapadă în hipertext)

cronici literare, cronici dramatice, eseuri

LIMES

în jurul gâtului, și așa declamă, într-un decor (voit) auster, un prolog al înscenării. Actorii intră în scenă în robe negre și cu măști albe, se schimbă apoi în ținute casual, iar în finalul reprezentației, apar în costume de epocă, de scenă. Cromatica scenografiei și a costumelor, în alb și negru, sugerează aceeași stilistică a deznodământului funest al tragediei shakespeariane, iar tinerii actori știu să articuleze, în paralel (și oarecum contradictoriu improvizației pline de nerv), o spunere a textului, o discursivitate concentrată și reflexivă. Toată echipa interpretează remarcabil și, uneori, accentuează aluziv, plauzibil, unele replici ce țin de un Shakespeare, *contemporanul nostru*:

„Hamlet: *Bunii mei prieteni! Ce mai faceți, dragii mei?*

Rosencrantz: *Ce face orice copil al pământului.*

Guildenstern: *Ferice de noi că nu suntem prea fericiți.*

Rosencrantz: *Nu suntem chiar mărgăritarul de pe tichia norocului.*

Hamlet: *Dar nici sub talpa încălțărilor lui. Ce vești îmi aduceți?*

Rosencrantz: *Nici una, stăpâne. Doar că lumea s-a făcut cinstită.*

Hamlet: *Atunci se apropie sfârșitul lumii... „*

Spectacolul „Hamlet, un exercițiu“ este o „exemplificare“ fericită, un atelier de arta actorului, în care se exersează, până la epuizare, „variabile“ (spectaculare), și a cărui intenționalitate, prin retorică abilă, este decodificată, chiar de la început, de actorii publicului.

„Restul e tăcere“ ...

SUMAR

Cel mai sudic ținut al memoriei.....	5
<i>Life in polder</i> . O revoltă anticanonică: fantezia ilariantă a lui Boris Vian.....	12
<i>Poezie de azi</i> . Pe ruta Craiova-Brooklyn.....	18
<i>Politically correct</i> . O lectură întreruptă.....	22
Escapadă de sâmbătă seara în hipertext.....	29
La limita imposibilului (undeva între <i>Războiul Lumilor</i> și utopia soarelui negru).....	33
<i>Pink obsession</i> sau cum se definește singur un bărbat contemporan (forță. distrugere. <i>body building</i>).....	37
Accesorii literare de primăvară.....	41
Mitografii reflexive.....	44
Tristețea călătorului Porsche.....	47
O istorie cu Albertina sau copilăria pe înțelesul postmodernilor.....	51
Cold Summer.....	56
„Outsideri“ într-un epos parodic sau tehnici de (auto)redactare a unui „suflet mincinos“.....	60
Mitul politic – eternitatea afectivă a mitului în jocul mentalităților O parabolă a „Revoluției permanente“: Leonardo Sciascia, <i>Cu orice risc</i>	65
Un roman de castă: Neagu Djuvara, <i>Însemnările lui</i> <i>Gheorghe Milescu</i> (Fișe de literatură diaristică).....	69
„Vârsta de aur“, un simulacru egalitarist. Insertul mitologic în dramaturgie.....	74
Despre hermeneutica miturilor: o receptare în diacronie „barochizantă“.....	94
Tragicul în drama contemporană mitică.....	107
Spre un teatru „total“.....	125

Identitatea între corp și limbaj: I Am America - <i>Workcenter</i> of Jerzy Grotowski and Thomas Richards, Italia	147
<i>Timon din Atena</i> , în Londra secolului 21.....	152
Un poem teatral din gesturi (despre teatralitate în lipsa cuvintelor, pantomimă, mimetism și jocurile memoriei).....	155
<i>Artă</i> sau despre tehnica semnificării într-un tablou alb....	158
<i>Don Juan</i> sau sentimentul de culpabilitate.....	161
<i>Hamlet</i> sau tendința subversivă a (re)lecturii	164

Colecția ESEURI

Editor: MIRCEA PETEAN

Coperta: Cristian Cheșuț

Ilustrația copertei: Salvador Dalí, *Archeological
Reminiscence of Millets Angelus*

Notă

Cu excepția câtorva inedite, majoritatea textelor din această culegere au fost publicate între anii 2009-2013 în revistele: *Ziarul de duminică, Convorbiri literare, Caiete critice, Formula AS, Cultura.*

©Autorul și Editura *Limes* pentru prezenta ediție

Editura Limes

Str. Castanului 5

407 280 Florești - Cluj

Tel/Fax: 0264-544 109; 0723 194 022

e-mail: edituralimes2008@yahoo.com

www.edituralimes.ro

ISBN: 978-973-726-831-0

Cel mai sudic ținut al memoriei

Sunt multe locuri care își trădează memoria. Asa cum nu vrem să „recondiționăm” tot ce știm sau am putea afla. O poveste este o „istorie”. Lucruri vechi, unele nespuse. Nu vinzi o imagine, nu încerci să promovezi publicitar. Niște istorii, niște oameni. Memoria colectivă selectează anumite evenimente, aleatoriu. Iar istoriile personale sunt legate de plecări și reveniri pasagere ca o obișnuință sau mai degrabă ca un destin misterios al depopulării...

Destinația... Sud!

Să mergi spre sud, fără să te oprești, să intri adânc în câmpie, cu soarele în dreapta imens, în crepuscul. Fără indicatoare, fără GPS. Într-un timp încremenit în amiază. Lanuri de grâu și de floarea soarelui, câmpie răzvrătită. Și o cale ferată, șerpuiind spre o destinație incertă. Soarele violent strivește contururile. Lentoarea caniculei, grâu ars de ploi acide! Mașina mea rulează pe un „drum european” de secol 19. Povestea unei călătorii. Drumul și destinația sunt povești ale memoriei!

Dunărenii...

Memoria unui om e legată de memoria unui loc. Asta îmi trecea prin cap când intram în Corabia, orașul bunicilor mei, într-o zi de august în flăcări, saharian, secetos. E ora prânzului, a siestei, nu e nimeni pe stradă. În ciuda tuturor profețiilor apocaliptice despre deșertificarea acestui land, câmpia se încăpățânează să rămână vie, orașele ei să nu se „decorporalizeze”, fantomate, ca niște fete morgana ale deșertului sau ale stepei, iar peisajul, în ansamblu, nu e deloc dezolant și nu-mi transmite nicio stare deprimantă a insuficienței civilizației urbane! Dunărea e la fel de frumoasă și sălbatică. Doar agitația de odinioară, lumea colorată a sudului negustoresc al începutului de secol 20, sub soarele torid al după-amiezilor dunărene, pare o istorie abandonată. Oamenii aștia, contemporanii, nu mai știu ce e cu ei. Doar bunicii sau străbunicii mai cunosc povești despre cum era... înainte! Înainte de bolșevizarea țării, înainte de comuniști, înainte de... traumă, înainte de... uitare! (despre traumă și despre uitare nu prea se scrie în manualele de istorie).

Nu am cum să reconstitui memoria acestui loc! Istoria e subiectivă.

Memoria unui oraș.

Din vremea negustorilor de altădată

Neobișnuită, lumina halucinantă a după-amiezilor dunărene. Lumina se ondulează fin-roșiatic și curge de-a lungul pereților îmbătrâniți ai orașului. E ora la care negustorii respectabili ai târgului ies cu soțiile lor la promenadă, de-a lungul bulevardelor principale: I.C. Brătianu, Regina Maria și Cuza-Vodă: primii ani ai secolului trecut! Corabia, un orașel-port la Dunăre, în vervă, cu negustori bogați. Nume românești, evreiești, grecești: Teodoriu Stamatopol, Max Haidușca, Gurof, Oroveanu, Golfinger, Samy Danetty, Rubin Benaroyo, Florea Ionescu, „cerealiștii”, cum li se zicea, în epocă, negustorilor de cereale, amintind de animația specifică orașelor-port sau de bazarul oriental.

Nimic nu anunța dezastrul care avea să se producă: războaiele, comunismul, represiunea, trădarea, minciuna și mizeria generalizate... Atrocitățile și crunta răzbunare a „regimului proletariatului” pe „chiaburi”.

Destine confiscate. Un continent care se scufunda...

Bunicul meu a fost „chiabur”. A luptat pe Frontul de Răsărit, în al Doilea Război Mondial, și a fost capturat la Odessa. A fost prizonier într-un lagăr sovietic. S-a întors acasă după un război măcel, cu răni grave, mai ales interioare, într-un oraș sărăcit și demonizat de activiștii noului regim. Scrie câteva scrisori „tovarășilor” potențați ai vremii ca să nu-l exmatriculeze pe tatăl meu din liceu doar pentru că era fiu de negustor. Care a luptat în Basarabia și dincolo de Nistru, alături de o întreagă

generație a veteranilor de război (un fel de paria ai tuturor regimurilor ulterioare). Sunt fapte reale, năucitor de crude, ale istoriei... amnezice!

Lumina de vanilie a amintirilor noastre, așa puțin „memorabile”, adică prea personale, aproape senzoriale.

Privesc fotografia, în sepia, a bunicului meu, Florea Popescu-Giuvara, negustor, ținând nonșalant niște mănuși de piele și un baston, zâmbindu-mi din alt timp, pe care îl imaginez liniștit și colorat pitoresc – anul 1936.

Era o lumină de după-amiază neverosimilă...

Promenada pe Strada Mare, înainte de război! Cafenele, restaurante, grădini de vară, baluri la Palatul Cosma Constantinescu, serate în Salonul Eduard, „cu dans, jazz și tombolă”, cum citesc amuzată într-o cronică mondenă, din 1937, în publicația locală „Romanațul”.

Vremurile interbelice, așezate, entuziaste!

Lumina curge auriu pe cupolele Catedralei din centru. În timp ce, ofițerii, avocații, profesorii, negustorii se salută elegant, la pas, în plimbarea de seară, pe granitul cubic al aleilor largi. Timpul pare suspendat, petrecerile se țin lanț, micile intrigă amoroase ale mondenilor timpului se consumă, la vedere, prin gazetele pline de efuziuni patetic-sentimentale, se ascultă jazz și romanețe, dar mix-ul e... progresist, plin de vervă, opulență și seninătate. În tinerețe, Ioana Radu a cântat în restaurantele orașului Corabia – a scris în cartea ei de memorii, „Romanața unei vieti”. Bunicul își amintea timpul fericit în care, în restaurantul lui, „Tic-Tac”, au cântat Victor și Nicușor Predescu. Au rămas amintirile dragi legate de generația bunicilor mei, odinioară

„boema” mai înstărită a orașului, care își păstrasera, cu o anume detașare în gesturi, obiceiurile, plimbările, întâlnirile, cafeaua duminicală, chiar și după ce comuniștii le luaseră totul...

*

„în această așezare de oameni pe malul unei ape”
Fragmente din regiunea de odinioară, Virgil Mazilescu
(născut la 11 aprilie 1942, la Corabia)

Să te plimbi, de-a lungul orașului, pe fluviu! Ceață violetă pe Dunăre. Zgomotul motoarelor, monoton, și zgomotul apei, sacadat. Să vorbești despre zgomot și despre tăcere! Aer umed și fierbinte! Insule apărute în mijlocul Dunării, cu păduri prin care lumina nu pătrunde. Miroase a mâl și a busuioc sălbatic. Seara pe Dunăre!

*

Povestea care nu vrea să se spună cronologic exact, alcătuită, ca o țesătură, din poveștile tuturor celor pe care îi cunosc... Doar lumina aceea calmă care îți mai păstrează amintirile senzoriale!

Început de toamnă. Fațadele vechilor imobile ale negustorilor, construite „la stradă”. Lumina filtrată de septembrie, rece. Carafe de sticlă transparente cu vin roșu pe mese de lemn lăcuit.

Copiii anilor '45 și poveștile lor adevărate

Erau mulți, sălbatici și bronzăți, aproape goi, copii de 9-10 ani atunci, un grup de prieteni, în vacanța de vară a anilor '46-47, într-o țară sărăcită de război și terorizată de ocupanți, își amintește (...) Băteau potecile dintre ape, descopereau insulele apărute pe Dunărea îngustată de secetă, unde „pescuiau“, adică prindeau peștele cu cârlige agățate de bețe ascuțite, după care, înotau spre malul dinspre oraș. Mici Robinsoni Crusoe, naufragiați pe insulele secrete ale Dunării: Grig, Sandu, Mișu, Sică, Telu, personaje reale în narațiunea liniară ce măsoară viața oamenilor din câmpie, dacă, fiecare în parte, nu ar fi câte un destin ciudat, contorsionat, rupt de „marile prefaceri“ comuniste care se petreceau exact în anii copilăriei lor.

Se întâlnesc și acum, în fiecare vară, la Corabia, și umblă pe drumurile de odinioară... Arhitectul Gheorghe Dădulescu a emigrat în 1985 în Israel. Acum locuiește în orașul Hod Hasharon și îl mai cheamă Dori Michael. Îmi spune: „Aș vrea să trăiesc la Corabia, acolo unde m-am născut. Să mă întâlnesc cu prietenii, să stau prin locurile tinereții noastre, să discutăm despre cele câteva războaie și naționalizări, schimbări de bani, de guverne, la care am fost martor, sau, pur și simplu să privesc Dunărea“. Îmi povestește despre prietenii lui din copilărie, maștri ai șotiilor și improvizațiilor, de parcă nu ar fi plecat de aici niciodată. Dorul de acasă, intens, atât de firesc, fără stridente declarative sau cinice (în memoria sărăciei

crunte a copilăriei lor postbelice sau a tinereții lor sub comunism)! Spune el: „Toți eram juliți, ciufuliți și bronzăți, copii nebuni, crescuți pe Dunăre, fugiți de acasă cu zilele, obișnuiți cu cearta părinților... stăteam hai-hui – copiii războiului...“

Vacanță în Sud. Poveste cu final deschis

August: am bătut toate potecile luncii, am intrat cu mașina până aproape de Dunăre, pe drumuri inundate și imposibile, așa curioasă să descifrez misterul locului flancat de fluviu, și să mă apropii de trecutul lui ca de o confrerie secretă. Trebuie să înveți să-l cunoști și să-l descifrezi cu prudență. Fără brutalitatea senzaționalului. Nu i-am făcut o „radiografie“ completă, nici pe departe, nu asta intenționam. Un loc, la fel ca un om, trebuie să îți se confeseze... În final, mi-am dat seama că, la sfârșitul poveștii, ca într-un timp ciclic, nimic nu s-a spus mai mult!

*Dunărea albastră, cu irizații, în toamnă, arhaică...
Apa care păstrează memoria lucrurilor. În amonte,
departe-aproape ca o călătorie în timp, câteva metropole
europene așezate, cu imaginație, pe Dunăre. Să trăiești
lângă Fluviu, în trecut și în prezent, simultan. O clipă,
să nu vorbești, să îți oprești respirația, să îți blochezi
gândurile! Apă-aer-cer!*